

Mülteci
Hakları
Merkezi

Refugee
Rights
Turkey

Suriye'den Gelen Sığınmacılar İçin Türkiye'de Geçici Koruma

SORULAR ve YANITLAR

MÜLTECİLER İÇİN ÜCRETSİZ HUKUKİ DESTEK

Türkiye'nin Suriye'den gelen mültecilere sağladığı “geçici koruma” nedir?

“Geçici koruma”, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun 91. maddesine istinaden 22 Ekim 2014 tarihinde Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren “Geçici Koruma Yönetmeliği” ile tesis edilen koruma rejimine verilen isimdir. Geçici Koruma Yönetmeliğine göre bu rejim, ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen ve bireysel ya da kitlesel olarak Türkiye sınırlarına gelen ya da Türkiye sınırlarından geçen ve koruma başvuruları bireysel olarak değerlendirmeye alınmayan yabancılara uygulanmaktadır.

“Geçici korumadan” kimler yararlanabilir?

Suriye'den bireysel ya da kitlesel olarak gelen Suriye vatandaşları ile yine Suriye'den gelen vatansızlar ve mülteciler “geçici koruma” uygulamasından yararlanabilirler. Dolayısıyla yalnızca Suriye vatandaşları değil; aynı zamanda Suriye'den gelen ve vatansız konumunda olan kişiler ile Filistinliler de dâhil olmak üzere Suriye'den Türkiye'ye gelen mülteciler de “geçici koruma” rejimine tabidirler.

“Geçici koruma” ne sağlar?

“Geçici koruma” uygulaması öncelikle bu koruma kapsamında olan kişilerin istekleri dışında Suriye'ye geri gönderilmemelerini güvence altına almaktadır. Bu uygulama ayrıca kayıt olan kişilere Türkiye'de yasal olarak kalış hakkı sağlamaktadır. Son olarak “geçici koruma” uygulaması, kaydolun kişilerin, sağlık, eğitim, sosyal yardım ve tercümanlık gibi temel hak ve hizmetlere erişebilmelerine de olanak vermektedir.

Nasıl kayıt olabilirim?

“Geçici koruma” rejimine tabi olan kişilerin kayıt işlemlerinde yetkili kurum Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'dür. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Türkiye'nin tüm illerinde faaliyet gösteren ve Türkiye'deki uluslararası koruma ve göç yönetimine ilişkin sorumlulukları bünyesinde barındıran uzman bir kuruluştur.

Ancak kaydın yapılabileceği yerler şehirden şehire değişebilmektedir. Bazı illerde kayıtlar Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesindeki Yabancılar Şubesi tarafından gerçekleştirilmektedir. Bulduğunuz ildeki kayıt uygulamasına dair nihai bilgiyi İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nden almanız mümkündür.

Bulduğunuz ilde kayıt yoğunluk söz konusu ise size kayıt randevu belgesi verilebilir. Bu belgedeki randevu tarihini dikkate alarak verilen gün içinde kaydınızı tamamlayabilirsiniz.

Kayıt nasıl yapılır?

Kayıt sırasında yetkili personel size çeşitli sorular sorarak ad, soyad, doğum yılı ve doğum yeri gibi temel bilgilerinizi alacaktır. Yanınızda kimliğinize dair bir belge bulunuyorsa bunu yetkili makamlara sunmanız önemlidir. Ancak böyle bir belgenin olmaması halinde de kayıt yaptırabilmeniz mümkündür. Kimliğinize dair belgelerin yokluğunda beyan edeceğiniz bilgiler esas alınacaktır. Kayıt esnasında sizden ayrıca biyometrik verileriniz de alınacak ve vermiş olduğunuz tüm bilgi ve veriler gizli tutulacaktır.

Kayıt tamamlandıktan sonra ne olacak?

Kayıt işlemlerinizi tamamladıktan sonra adınıza bireysel olarak “Geçici Koruma Kimlik Belgesi” düzenlenecektir. Bu belge tamamen ücretsizdir. Fotoğrafınızın ve temel kimlik bilgilerinizin bulunacağı bu belgede ayrıca 99 ile başlayan yabancı kimlik numaranız da yer alacaktır.

Geçici koruma kimlik belgesi ikamet izni değildir ve ikamet izni yerine geçen belgelerle de eşdeğer sayılmaz. Bu belge aynı zamanda uzun dönem ikamet iznine geçiş hakkı tanımaz ve sahibine Türk vatandaşlığına geçiş hakkı vermez. Ancak bu belge size Türkiye’de kalış hakkı sağlar ve üzerinde bulunan yabancı kimlik numarası da sağlık ve eğitim başta olmak üzere temel ve hak hizmetlerden yararlanabilmenizde anahtar bir rol oynar. Geçici koruma kimlik belgesi ile ayrıca elektronik haberleşme dâhil olmak üzere diğer hizmetler için de abonelik sözleşmesi yapabilmemiz mümkündür.

Kayıt neden önemlidir?

Kayıt olmanız her şeyden önce Türkiye’de kalış hakkına sahip olmanızı sağlayacaktır. Kayıt sayesinde başta sağlık olmak üzere kamu hizmetlerinden yararlanabilmeniz mümkün olacaktır. Türkiye’ye düzensiz yollarla giriş yaptıysanız, seyahat belgeleriniz ya da ikamet izniniz geçerliliğini yitirdiyse ya da bunları edinmeniz mümkün değilse, yeniden yerleştirilme veya aile birleşimi yoluyla üçüncü bir ülkeye gitme aşamasında almanız gereken çıkış izni de ancak kayıtlı olmanız halinde verilecektir. Son olarak kayıt olmak Türkiye makamları tarafından bir yükümlülük olarak değerlendirilmektedir.

Kayıt olmak bana herhangi bir kısıtlama getirir mi?

Kayıt olmak size herhangi bir kısıtlama getirmemektedir. Benzer bir biçimde kayıt sonrasında geçici barınma merkezi olarak adlandırılan kamplara gitmeniz zorunlu tutulmamaktadır. Ancak “geçici koruma” kapsamında sağlanan hak ve hizmetlere kayıt olduğunuz ilde erişiminiz esas olarak kabul edilmektedir.

98 ile başlayan kimliğim var. Yeniden kayıt olmam gerekir mi?

98 numarası ile başlayan kimliğin resmi adı yabancı tanıtma kartıdır. Bu kart sizin kayıt olduğunuzu ve Türkiye’de yasal olarak ikamet ettiğinizi göstermektedir. Ancak hizmetlere erişimde herhangi bir sorun yaşamamanız için en kısa zamanda 99 ile başlayan yabancı kimlik numaranızı almanız gerekmektedir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün internet sayfası olan www.goc.gov.tr adresinde yer alan bağlantı sayesinde 98 ile başlayan numaranızı girerek 99 ile başlayacak olan yabancı kimlik numaranızı almanız mümkündür.

Kimlik belgemi kaybettim. Ne yapmalıyım?

Geçici koruma kimlik belgenizi kaybettiyse en yakın kayıt merkezine başvurabilirsiniz. Bildiriminiz kaydedilecek ve kimlik belgeniz yenilenecektir. Benzer bir işlem yıpranan kimlik belgeleri için de yapılmaktadır.

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne kayıt yaptırmam gerekir mi?

“Geçici koruma” uygulaması nedeniyle Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Türkiye Ofisi (BMMYK Türkiye), bu uygulama kapsamında bulunan kişileri kaydetmemekte ve mülteci statüsü belirleme işlemlerini yürütmemektedir. Dolayısıyla BMMYK Türkiye ofisine doğrudan kayıt olma gibi bir yükümlülüğünüz bulunmamaktadır.

Benden sonra Türkiye'ye yanıma gelen aile bireylerim var. Onları nasıl kayıt ettirebilirim?

Sizden sonra Türkiye'ye gelen aile üyeleriniz de tıpkı sizin gibi kaydolabilirler. Bunun için yetkili kayıt makamlarına başvurmanız yeterlidir. Kayıtlar bireysel olarak alındığından ötürü kayıt günü yeni kayıt olacak olan aile bireyinizin de bulunması esastır.

Kayıt oldum. Şu anda Türkiye'de olmayan aile bireylerimi yanıma getirebilir miyim?

Kaydını tamamlayarak “geçici koruma” uygulamasına dâhil olan kişiler, başka bir ülkede bulunan eşi, ergin olmayan çocuk ya da çocukları ya da ergin olup da bağımlı bir durumda olan çocukları ile Türkiye'de bir araya gelmek için aile birleşimi talebinde bulunabilirler. Başvurular Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne yapılmalıdır; zira başvuruya ilişkin değerlendirmeyi yapacak ve gerektiği takdirde ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğini gerçekleştirecek olan kurum Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'dür.

Yeni doğan çocuğumun kaydını nasıl yaptırabilirim?

Doğuma ilişkin bildirimler doğum tarihinden itibaren otuz gün içinde, çocuğun annesi, babası ya da yasal vasisi tarafından ikamet yerindeki yani adrese kaydınızın bulunduğu ildeki Nüfus Dairesi'ne yapılmalıdır. Bildirim esnasında doğum belgesinin aslı başta olmak üzere talep edilen resmi belgeleri sunmanız önemlidir. Kimlik belgenizin bulunmaması ya da doğumun hastane ya da sağlık kuruluşu dışında gerçekleşmesi halinde bildirim beyana dayalı olarak yapılması mümkündür.

Bildirimde bulunmanızın ardından iki örnek halinde doğum tutanağı düzenlenir. Bu tutanakta ebeveynlerin adları, çocuğun doğum yeri ve tarihi ve hangi devletin vatandaşı olduğu ibareleri yer alır. Tutanağın bir örneğini talep ediniz ve tutanak imza edilmeden önce yazılan bilgilerin doğruluğunu muhakkak kontrol ediniz.

Yeni doğan çocuğunuza dair yapacağınız bu kayıt doğrudan çocuğunuza ya da size Türkiye vatandaşlığı kazandırmayacaktır.

Türkiye vatandaşlığına geçebilir miyim?

Türk Vatandaşlığı Kanunu'na göre Türkiye vatandaşlığının bazı temellerle sonradan kazanılması mümkündür. Ancak başvuru koşulları arasında başvuru tarihinden geriye doğru Türkiye'de kesintisiz olarak beş yıl ikamet etme şartı bulunmaktadır. Geçici Koruma Yönetmeliği'nin 25. maddesinde ise geçici koruma kimlik belgesinin ikamet izninden sayılmayacağı ve bu belgenin süresinin ikamet izni toplamında dikkate alınmayacağı belirtilmektedir. Bu konuda ayrıntılı bilgi için bizimle temas edebilirsiniz.

Özel durumum var. Ne yapmalıyım?

Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca refakatsiz çocuklar, engelli, yaşlı, hamile, beraberinde çocuğu olan yalnız anne ya da baba veya işkence, cinsel saldırı ya da diğer ciddi psikolojik, bedensel ya da cinsel şiddete maruz kalmış kişiler özel ihtiyaç sahibi olarak kabul edilmektedirler. Özel ihtiyaç sahiplerinin başta sağlık hizmetleri olmak üzere sağlanan hak ve hizmetlerden öncelikli olarak yararlanmaları esas kabul edilmiştir. Yine yönetmelikte bu kapsamda olduğu değerlendirilen kişilere kamplara erişimde öncelik verileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla siz ya da ailenizden herhangi bir birey özel ihtiyaç sahibi olarak belirlenen gruplar arasında yer alıyorsa, bu durumu kayıt aşamasındayken belirtmeniz yararınıza olacaktır. Daha sonradan da ilgili kayıt makamlarına başvurarak kaydınızın özel ihtiyaç sahibi olarak düzeltilmesini talep edebilirsiniz.

18 yaşından küçüğüm. Türkiye’de tek başımayım. Yanımda ailemden kimse yok. Ne yapmalıyım?

Refakatsiz ya da ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar özel ihtiyaç sahibi olarak değerlendirilmekte ve bu durumda olan çocuklara yönelik koruma ve hizmetler 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında sağlanmaktadır. Refakatsiz ya da ailelerinden ayrı düşmüş çocuklar Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı koordinasyonunda devlete ait merkezlerde ya da AFAD işbirliği ile kamplarda ayrı alanlarda da barındırılabilirler. Türkiye’de kanunlar gereğince çocuğa dair yapılacak tüm işlemlerde çocuğun yüksek yararının gözetilmesi esastır. Bu durumdaysanız ya da bu durumda olan küçüklerden haberdarsanız koruma usulleri ve hizmetlere dair ayrıntılı bilgi ve danışmayı almak için bize başvurabilirsiniz.

Türkiye'nin Suriyeli mülteciler için kurduğu kamplardan birine girmek istiyorum. Ne yapmalıyım?

Hâlihazırda Türkiye'nin on ilinde, resmi adı geçici barınma merkezi olan yirmi beş kamp bulunmaktadır. Ancak kampların mevcut kapasitesi ihtiyacı karşılayamamaktadır. Dolayısıyla kamplara kabul edilmeye dair nihai karar valiliklerle koordinasyon halinde çalışan Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından verilmektedir. Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca böyle bir değerlendirme yapılırken ailevi durumunuz ve özel ihtiyaç sahibi olup olmadığınıza özel önem verilecektir. Başvurularınızı kampların bulunduğu illerdeki kampların yönetiminden sorumlu olan AFAD İl Müdürlüklerine ya da Valiliklere yapabilirsiniz.

Kamptan ayrılabilir miyim?

Kamptan ayrılmanızın önünde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Ancak Türkiye'de koruma arayan bireyler için sosyal konut ya da kabul ve barınma merkezi gibi bir uygulama henüz bulunmadığından, kamp dışında konut desteği maalesef bulunmamaktadır. Kamptan çıkışa dair isteğinizi kamp yönetimine bildirmek suretiyle gerçekleştirmeniz mümkündür. Adres bilginiz değişeceğinden, yeni adresinizi yirmi gün içinde yetkili makamlara bildirme yükümlülüğünüz bulunmaktadır.

İkamet izni alabilir miyim?

Eğer geçerli bir pasaportla ve düzenli yollardan Türkiye'ye giriş yaptıysanız ikamet iznine başvurabilmeniz mümkündür. Ek olarak, ikamet izni alabilmeniz 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu uyarınca tesis edilen genel gereklilikleri karşılamanıza bağlıdır. Kanun çerçevesinde tanımlanan ikamet izinleri ve bu izinlerin alınmasına dair usul ve esaslarla ilgili ayrıntılı bilgi için bulunduğunuz yerdeki İl Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne başvurabilirsiniz.

Türkiye'ye pasaportumla yasal yollardan girip ikamet izni almıştım. Ayrıca “geçici koruma” kaydı yaptırmam gerekir mi?

Türkiye'deki mevcut yasalara göre vizenin ya da vize muafiyetinin tanıdığı süreden ya da doksan günden fazla kalacak her yabancıнын ikamet izni alması zorunludur. İkamet izni, geçerli olduğu süre içinde Türkiye'de yasal olarak kalmanızı sağlayan bir izindir. Dolayısıyla geçerli bir ikamet izniniz bulunuyorsa ayrıca “geçici koruma” kaydını yaptırmamanıza gerek yoktur.

“Geçici koruma” kaydımı yaptırdım. Türkiye'yi terk edebilir miyim?

Geçici Koruma Yönetmeliği'nde gönüllü olarak dönmeyi arzu edenlere kolaylık sağlanacağı ve imkânlar el verdiği ölçüde yardım sağlanabileceği belirtilmektedir. Ancak gönüllü geri dönüşün geçici korumanın bireysel olarak sona ermesine yol açan nedenler arasında olduğu unutulmamalıdır. Yeniden Türkiye'ye dönmeyi talep etmeniz halinde ise talebinize ilişkin nihai karar Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından verilecektir.

Mülteci olarak başka bir ülkeye gidebilme hakkım var mı?

Türkiye’de geçici koruma uygulamasından yararlanan kişilerin üçüncü ülkelere yeniden yerleştirme, insancıl kabul ve benzeri yollarla gidebilmeleri mümkündür. Ancak bu seçenek maalesef en hassas durumda olan mülteciler için mevcuttur ve sayı olarak da kısıtlıdır. BMMYK Türkiye Ofisi, Türkiye makamları ve üçüncü ülkelerle işbirliğinde bulunarak bu süreçte kolaylaştırıcı bir rol üstlenmektedir. Nihai kararlar BMMYK Türkiye Ofisi tarafından değil, üçüncü ülkeler tarafından alınmaktadır.

BMMYK Türkiye Ofisi aracılığıyla yürütülen yerleştirme ücretsizdir. Bu konuda yerleştirme için sizlere vaatte bulunan ve bu vaatlerin karşılığında para ya da maddi karşılık talep eden kişilere itibar etmemenizi tavsiye etmekteyiz.

Aile birleşimi yoluyla da üçüncü ülkelere gitmek mümkündür. Bu taleplerin aile bireylerinin bulunduğu ülkenin Türkiye’deki diplomatik temsilcilerine doğrudan iletilmesi gerekmektedir. Ülkelerin bu konudaki uygulamaları farklılık gösterebilmektedir. Ancak çoğu ülke aile birleşimi talebini yalnızca eş ve 18 yaşın altındaki çocukları ifade eden çekirdek aile ile sınırlı tutmakta ve ilk olarak o ülkede bulunan aile üyesinin sürecini o ülke içerisinde başlatmasını şart koşabilmektedir.

Son olarak geçerli seyahat belgeniz ve geçerli vizeniz ile de üçüncü bir ülkeye gidebilmeniz mümkündür. Türkiye’de “geçici koruma” kaydı yaptırmış olmanız buna engel değildir.

Yanınızda geçerli seyahat belgeniz bulunmuyorsa, seyahat belgeniz geçerliliğini yitirdiyse ya da Türkiye’ye düzensiz yollardan girdiyse üçüncü ülkeye yerleştirme ya da aile birleşimi yoluyla gitme aşamasında çıkış izni almanız gerekecektir.

Çıkış izni nedir?

Geçici Koruma Yönetmeliği uyarınca “geçici koruma” uygulamasında olan kişilerin geçici ya da kalıcı olarak üçüncü bir ülkeye çıkışı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün iznine tabidir. Geçerli seyahat belgesi ve geçerli vizesi olmayan ve üçüncü ülkeye çıkmayı arzu eden tüm geçici korunanlar bu izni almalıdır. İzin başvurusunda bulunabilmeniz için kayıtlı olmanız şarttır. Çıkış izni taleplerinizi, yeniden yerleştirme, insancıl kabul veya aile birleşimini gösteren belgelerinizle birlikte bulunduğunuz ildeki İl Göç İdaresi Genel Müdürlüklerine yapabilirsiniz.

Türkiye’den başka bir ülkeye gitmek üzere çıkmaya çalışırken yakalandım. Şu anda idari gözetim altındayım. Ne yapmalıyım?

Türkiye’yi düzenli olmayandan yollardan terk etmeye teşebbüs etmek hakkınızda sınır dışı kararı verilmesine ve idari gözetime alınmanıza neden olabilir. Ancak yasalar ve Türkiye’nin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar uyarınca uluslararası koruma ihtiyacı olan kişiler ile geri gönderme yasağı kapsamında olan kişiler için bu hükmün uygulanmaması gerekmektedir. Böyle bir durumda bize ulaşabilir ve bilgi, destek ve danışmanlık hizmetlerimizden yararlanabilirsiniz.

Mülteci Hakları Merkezi bana hangi konularda yardım edebilir?

Mülteci Hakları Merkezi, Türkiye’de koruma arayan ve aralarında Suriye’den gelen sığınmacıların da bulunduğu kişilere ücretsiz olarak danışma ve destek hizmetleri sağlamaktadır. Türkiye’deki koruma mekanizmalarına ve temel hak ve güvencelere erişimde karşılaşılabileceğiniz sorunlar için bizden danışmanlık ve hukuki destek alabilirsiniz.

Mülteci Hakları Merkezi'nin Türkiye devleti makamlarıyla veya Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'yle ilişkisi var mı?

Mülteci Hakları Merkezi bağımsız bir sivil toplum kuruluşudur. Türkiye makamları ya da Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği ile ortak değildir. Ancak kişilerin haklarının korunması ve bu haklara erişimlerinin sağlanması için devlet makamlarıyla ve BMMYK ile iletişim kurmakta ve işbirliği yapmaktadır.

Mülteci Hakları Merkezi'nden hukuki destek almak için herhangi bir ücret ödemem gerekecek mi?

Mülteci Hakları Merkezi'nin sağladığı tüm danışmanlık, bilgilendirme ve hukuki destek hizmetleri tamamen ücretsizdir. Sağladığımız hizmetler karşılığında sizden herhangi bir ücret ya da maddi karşılık talep eden kişileri gecikmeksizin bize bildirmenizi rica ediyoruz. Bunu iddia eden kişiler sahtecilik yapmaktadır ve bu yasalara göre suçtur. Bu konudaki bilgilendirmemiz tamamen gizli tutulacaktır.

Sizinle telefonda ya da yüz yüze paylaştığım bilgi veya belgeleri başka kişi veya kurumlarla paylaşacak mısınız?

Mülteci Hakları Merkezi, destek sağladığı kişilerin bilgi ve belgelerinin gizliliğine ilkesel olarak saygı göstermekte ve kendilerinin bilgisi ve rızası olmaksızın bu bilgi ya da belgeleri hiçbir şekilde üçüncü kişi ve kurumlarla paylaşmamaktadır.

Mülteci Hakları Merkezi İletişim Bilgileri:

Türkiye'nin neresinde olursanız olun, Türkiye'deki hak ve yükümlülükleriniz konusunda her türlü sorularınız ve Türkiye'deki sığınma prosedüründe karşılaştığınız sorunlarla ilgili olarak ücretsiz hukuki danışma ve destek hizmetlerimizden faydalanmak için hafta içi her gün 10.00-17.00 saatleri ofisimize gelebilir, ya da aşağıdaki iletişim bilgilerini kullanarak bize ulaşabilirsiniz.

 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4
Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

 +90 212 292 48 30

 +90 212 292 48 33

 info@mhd.org.tr

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Rights Turkey

📍 Dr. Refik Saydam Cad. Dilber Apt. No: 39 Daire: 11 Kat: 4

Şişhane, Beyoğlu - İstanbul

☎ +90 212 292 48 30

📠 +90 212 292 48 33

✉ info@mhd.org.tr

www.mhd.org.tr

Bu kaynak, **Mülteci Hakları Merkezi**'nin Amerikalı sivil toplum örgütü **Refugee Solidarity Network** ve **Hollanda Mülteci Konseyi** işbirliğiyle ve **ABD Dışişleri Bakanlığı Nüfus, Mülteciler ve Göç Bürosu**'nun desteğiyle yürüttüğü bir proje kapsamında hazırlanmıştır.

Mülteci Hakları Merkezi

Refugee Solidarity Network

ABD - Dışişleri Bakanlığı Nüfus,
Mülteciler ve Göç Bürosu